

INFO TIJD K INFO - TIJD K INFO-TÜRK

NOVEMBER
1982

bulletin mensuel • monthly bulletin • maandelijks bulletin

73

7DE JAAR • PRIJS: 50 BF • JAARABONNEMENT: 500 BF • PCR: 000-1168701-45 •
INFO-TURK - 13/2, Ch. M. WISERPLEIN - 1040 BRUSSEL • TEL: (32-2) 230 34 72
UITGEVER: TURKS COLLECTIEF VOOR UITGAVE EN VERSPREIDING • ISSN 0770-9161

NIEUW TIJDPERK VOOR TURKIJE

"Het resultaat staat vooraf reeds vast. Door intimidatie van de kiezers en hun verbod om ook maar enige kritiek te leveren, zullen de generaals waarschijnlijk een goedkeuring krijgen voor hun autoritaire grondwet, en voor de aanstelling voor zeven jaar van hun leider, generaal Kenan Evren..."

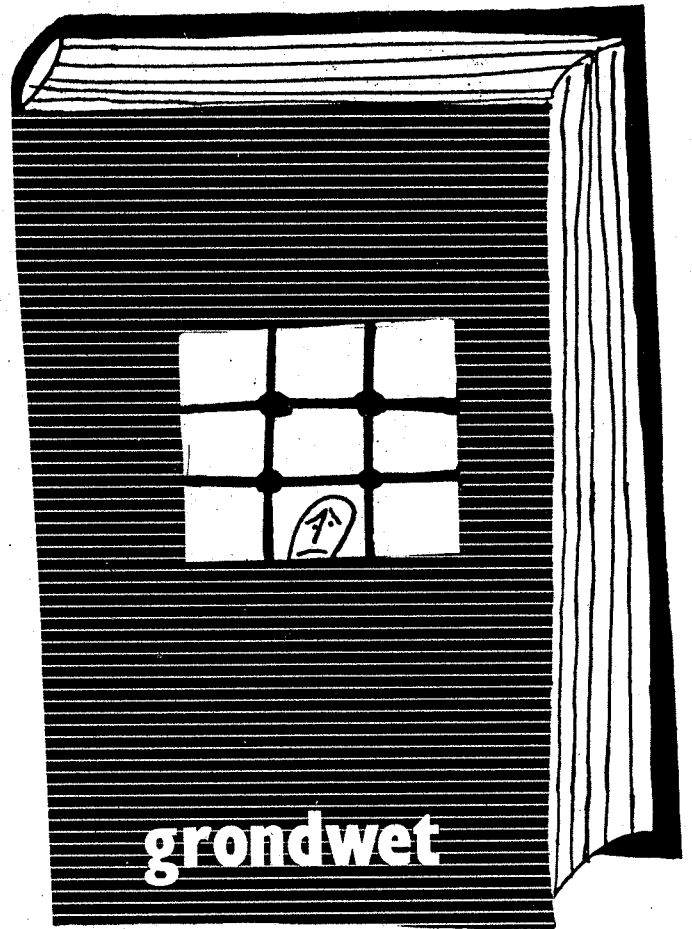
Deze commentaar van het engelse dagblad The Guardian van 29 oktober 1982, waarin onze analyse uit het laatste nummer van ons Bulletin bijgevallen wordt, werd bevestigd door het resultaat van het referendum van 7 november: 91,27 p.c. van de 20,7 miljoen kiezers brachten hun stem uit. 91,37 p.c. stemde positief. Dat betekent dat van de 20,7 miljoen Turkse burgers van boven de 21, 17,2 miljoen "ja" zeiden tegen de "grondwet"; 1,6 miljoen zei "nee" en 1,9 miljoen weigerde te temmen ondanks het feit dat de stemming verplicht was.

Als men rekening houdt met het feit dat de clandestiene campagne tegen de grondwet gevoerd werd op "stem nee" en "stem niet" betekent dit dat 3,5 miljoen van de 20,7 miljoen kiezers hun afkeuring voor de "grondwet" en dus voor generaal Evren lieten blijken.

Na de hoge hoed en het kostuum van "president van de republiek" aangetrokken te hebben, dankte Evren op 12 november de natie, voor het "tonen van een prachtige nationale eenheid en een hoge graad van rijpheid en bewustzijn t.o.v. het referendum" en hij voegde eraan toe: "Jullie hebben het prestige van en het respect voor de Turkse natie in de ogen van de hele wereld hernieuwd en versterkt."

De waarheid hierover was het tegenovergestelde zoals men kon lezen in de wereldpers. Het uitdrukken van openlijke rijpheid en bewustzijn in afhankelijk van het vrij uitbrengen van een stem. Een geheime stemming en de zeer minstens twee keuzemogelijkheden hebben.

Dit terwijl de junta voor het referendum van 7 november niet toestond dat de oppositie een alternatief voor de grondwet of een andere kandidaat voor het presidentschap voorstelde. Tijdens zijn verkiezingscampagne dwong generaal Evren het volk te kiezen tussen een autoritair regime en de chaos die heerste voor de staatsgreep van 12 september 1980.

In zijn one man show profiteerde Generaal Evren van het verbod om een campagne tegen de grondwet te voeren door zichzelf en de huidige leiders voor te stellen als helden die een eind maakten aan het politiek geweld en als enige garantie om te beletten dat dit geweld in de toekomst opnieuw oplaait. In de wereldopinie werd dit argument van Evren geïnterpreteerd als één van de doorslaggevend argumenten voor de 91,37 percent gunstige stemmen. Dat is goed, maar...

Men mag niet vergeten dat het dezelfde militairen zijn die het politiek geweld in Turkije planden en organiseerden om zo het nodige klimaat te scheppen voor een militaire coup. De contra-guerilla, gevestigd in het gebouw van de Generale Staf van de Turkse Strijdkrachten, beschermde en moedigde de "grijze wolven" en de neo-fascistische Partij voor Nationalistische Aktie aan. Ondanks het feit dat deze partij en zijn parallelle organisaties de hoofdverantwoordelijken waren voor het geweld in Turkije, zijn dankzij deze bescherming nog geen 1000 leden van de Grijze Wolven aangehouden, terwijl zo'n 50.000 progressisten en democraten nog achter slot en grendel zitten. Het proces van kolonel Türkes, chef van de neo-fascistische partij, en zijn vrienden, is slechts een manipulatie om de wereldopinie te doen denken dat de junta onpartijdig is. Terwijl duizenden voorname Turkse intellectuelen veroordeeld worden voor hun opvattingen, werden alle chefs van de neo-fascistische partij, uitgezonderd Türkes en twee anderen, reeds vrijgelaten.

Vóór het referendum publiceerde een engels dagblad onder de titel "Generaals worden rechts" het volgende:

"Het militair bewind viert op 12 september zijn 2de verjaardag. De programma's op de staatstelevisie maakten de nieuwe ideologie en verbintenissen van de Generaals duidelijk. Voor het eerst sinds de coup doet men alsof alleen links verantwoordelijk was voor de kleine burgeroorlog die aan de coup voorafging. Rechts wordt voorgesteld als nationalistisch en in staat van wettelijke zelfverdediging ten opzichte van de aanvallen van de linkse kommunisten. Deze zienswijze betekent een radikale ommekeer in de politiek van de Generaals. (...) Dit was echter te voorzien door andere ontwikkelingen in dezelfde richting. Eind juli benoemde de chef van de staat nieuwe rektors voor de universiteiten. Deze benoemingen, uitgaande van een regering die tot doel had de sociale vrede te herstellen, waren erg wonderlijk, aangezien 5 van die rektors bekend stonden als actieve leden van de fascistische beweging. De meeste van hen waren betrokken bij akties van de rechtse Justitiepartij die wegens zijn coöperatie met de fascisten ontbonden werd.

"In augustus hadden de promoties en benoemingen bij het leger plaats. Wie op pensioen gesteld werd waren allen gematigden, die voorstander waren van een snelle terugkeer naar het burgerregime, een meer liberale grondwet en een duidelijk standpunt tegen de fascisten. Zo werd de nieuwe sterke man in het leger Generaal Nurettin Ersin. Commandanten van de Krijgswet, bekend om hun fascistische sympathieën behielden hun ambt.

"De eerste minister van de junta ontbeet in het publiek met het brein van de oude Partij voor Nationalistische Aktie, de 2de man, terwijl partijleider Alparslan Türkes in de gevangenis zit. De officiële toespraken leggen meer en meer de klemtoon op nationalisme, militarisme en xenofobie. De repressie neemt toe, niet alleen bij linkse intellectuelen maar ook bij de overgebleven organisaties van de arbeidersklasse op lokaal niveau." (The Guardian, 29 oktober 1982)

Deze ontwikkeling bevrijdt ook Türkes, alhoewel

deze nog gevangen zit. In een petitie die hijzelf naar het militair bewind zond op 8 oktober, zegt Türkes, de nadruk leggend op de gelijkenissen tussen zijn verklaringen van voor de coup en de verklaringen van generaal Evren nu het volgende: "Alle eisen van het verkiezingsmanifest van de Partij voor Nationalistische Aktie werden vandaag in praktijk gebracht." En hij voegde eraan toe dat zijn partij alle etappes in de schepping van een "sterke staat" steunt.

Deze "grondwet" en het presidentschap van de republiek van Generaal Evren vertegenwoordigd de "sterke staat" waarvan kolonel Türkes droomt.

Als de partij van Türkes slechts 6,4 percent van de stemmen kreeg bij de verkiezingen voor de coup, hoe is het dan mogelijk dat de ideeën van diezelfde partij een goedkeuring van 83 percent krijgen op het referendum?

Dit kan eerst en vooral uitgelegd worden door de ongelooflijke repressie tijdens de éénrichtingspropagandacampagne.:

- Propaganda tegen de grondwet was officieel verboden. Wie dit verbod overtrad zit in de gevangenis. Op 27 oktober werden 50 militanten van 3 linkse organisaties en van één rechte gearresteerd toen ze in Istanbul pamfletten uitdeelden tegen de grondwet. Dit nieuws werd ter intimidatie verspreid langs kranten, radio en TV. Op de dag van het referendum zelf werd één van de leden van de lijfwacht van de premier gearresteerd toen hij een kiezer aanzette tot negatief stemmen.

- Terwijl de vorige verkiezingen plaats hadden onder toezicht van vertegenwoordigers van de politieke partijen waren er deze keer alleen de bedienden, benoemd door de junta om het verloop van de verkiezing in het oog te houden.

- In verscheidene stembureaus waren er alleen "witte" bulletins. De voorstanders van de junta hadden boven de urnen een spiegel geplaatst zodat men de kleur van het bulletin dat erin gestoken werd, kon zien.

- Het blauwe bulletin had een donkere schijn, en was trouwens dikker, wat men kon voelen.

- Men had vooraf bekendgemaakt dat getekende bulletins niet geannuleerd zouden worden; een handig manoeuvre om de mensen te dwingen hun keuze kenbaar te maken.

Wanneer ondanks de repressieve maatregelen toch 9 percent van de kiezers niet gingen stemmen en 8 percent nee zegden, getuigt dit van een wonderbaarlijke moed.

Deze uitdaging kwam vooral uit de provincies van Turks Koerdistan, waar de repressie het hevigst is. In Diyarbakir was er 14 percent onthouding, 17 percent nee en 69 percent ja. Deze percentages waren respectievelijk 13 - 19 - 68 in Benjöl, 21 - 14 - 65 in Hakkeri 22 - 14 - 64 in Tunceli en 12 - 13 - 95 in Elazig.

Naast de opgenoemde factoren is de voornaamste reden voor een zo hoog percentage ja-stemmen, de afwezigheid van een realiseerbaar alternatief voor wat de militairen opdringen.

Vóór het referendum had de junta reeds alle oppositie het zwijgen opgelegd. Ondanks de bewering dat het referendum een nieuwe stap is in het proces naar "demokratisering", gingen, zoals blijkt uit volgende hoofdstukken van dit blad, na 7 november de massale arrestaties, processen en intimidatie verder alsof er niets gebeurd was.

Ondanks alle repressie had de democratische oppositie klandestien een meer effectieve campagne moeten voeren tegen de grondwet, en had ze de massa moeten kunnen overtuigen dat er een realiseerbaar alternatief is. De democraten van Turkije zijn er in de laatste twee jaar van repressie echter niet in geslaagd een democratische unie te vormen met een concreet

programma dat een alternatief kon zijn voor dat van de junta.

Terwijl marxistisch links een felle campagne voerde tegen de junta, met grote verliezen en enorme offering, verkoos de sociaal-demokratische partij van Ecevit inactief te blijven en een afwachtende politiek te volgen. Op internationaal gebied wou Ecevit vooral de band tussen Turkije en de Raad van Europa in stand houden, in plaats van acties om de junta te isoleren, te steunen. Hij herhaalde onlangs dit standpunt aan de Nederlandse afgevaardigde Van Den Gergh die naar Turkije ging als waarnemer bij het referendum voor de Raad van Europa.

Wat betreft de Justitiepartij hebben de businessmen, die de partij voor de coup steeds steunden, hun volledige tevredenheid betuigt over de nieuwe grond-

wet, en beletten zij de partijleden een campagne te voeren tegen de grondwet.

De neo-fascistische partij van Turkije was de nieuwe grondwet natuurlijk goedgezind om eerder genoemde redenen.

Naast marxistisch links was de enige politieke macht die een campagne voerde tegen de schikkingen van de junta, de Partij voor Nationaal Heil van Erbakan.

Aangezien de twee partijen die nog de massieve kracht van Turkije zijn, geen resolute houding tegen de junta aannamen, verkoos de meerderheid te stemmen voor de enige mogelijke keuze. De allusie van Generaal Evren, dat zelfs wanneer de "grondwet" geweigerd werd, de militairen aan de macht zouden blijven, speelde tevens een doorslaggevende rol voor het resultaat van het referendum. De kiezers waren verplicht
./..

ONE-MAN SHOW VAN GENERAAL EVREN

"Als jullie niet terug willen naar de situatie van voor 12 september moeten jullie "ja" zeggen tegen de grondwet" (24.10)

"Wij hebben een nieuwe grondwet opgesteld, zonder minderwaardige complexen, zonder een ander model te kopiëren... Een grondwet die overeenstemt met onze tradities..." (25.10)

"Vertrouwen jullie me? Vertrouwen jullie mijn vrienden van de Nationale Veiligheidsraad? Indien ja ben ik de waarborg voor de grondwet. Jullie moeten "ja" zeggen."

"Zelfs als de grondwet geweigerd wordt, zelfs wanneer er slechts één Turk overblijft op deze gezegende grond, kunnen de vijanden van de Turken, deze hersengespoelde en uitgekochte verraders en ont-aarden nooit ook maar het kleinste stukje van het Turks vaderland aaraken." (25.10)

"Wie tegen deze grondwet is heeft een donkere bril op en ziet alles zwart. De belangen van de maatschappij gaan altijd voor deze van het individu, anders heerst de anarchie." (26.10)

"Deze mensen kregen een hersenspoeling. Je kan hen niet van mening doen veranderen. Zelfs als je hen onthoofd kan je ze niet scheiden van hun zieke ideologieën."

"Na 1970 waren jonge legerofficieren betrokken bij activiteiten die afweken van de democratie. En we hebben ze zonder aarzelen geliquideerd. Indien we zo gehandeld hadden in alle staatsinstellingen waren we nooit in de situatie van voor 12 september verzeild geraakt."

"De meester van de grondwet zijn de gewapende Turkse strijdkrachten. Zij zijn één met de Turkse natie. Daarom zal de grondwet de eigendom van de maatschappij zijn. Ze zal iedereen toebehoren."

"Het is niet ons doel te vuile potten te wassen en het land opnieuw aan hen over te laten (ex-politic)o, zodat ze de potten op-

nieuw kunnen vuil maken. (31.10)

"De "vaders" van de vakbonden hebben de arbeiders tot honger en ellende gebracht. Nergens ter wereld dansen en zingen de arbeiders als ze staken, in ons land echter zongen en dansten de stakers. Ledigheid is geen deugd, men zou niet mogen juichen omdat men niet werkt." (31.10)

"De leiders van de verboden politieke partijen zonden in het geheim boodschappen naar hun oude organisaties. Ze hopen nog steeds dat hun leden hen klakkeloos zullen gehoorzamen. Van een persoon die ieder ander dan hijzelf als een vlieg beschouwd, en die denkt dat niemand anders de staat kan leiden, moet men schrik hebben." (31.10)

"Wanneer er voor de presidentsverkiezing 2,3 of 4 kandidaten geweest waren zou er een campagne nodig geweest zijn. De huidige situatie van de staat is echter niet verzoenbaar met een propaganda-campagne." (1.10)

"Ze zeggen dat de ogen van Ataturk ook blauw waren. Zie je deze schaamtelozen? Ze voegen er aan toe dat de hemel en de zee ook blauw zijn... Dus zou men blauw moeten stemmen en "nee" zeggen aan de grondwet. De kleur van de hemel is blauw, maar dit blauw dient tot niets. De vruchtbaarheid komt van de wolken en de regen. De ogen van Ataturk zijn nu op ons gericht. Zijn geest is bij ons. Met zijn blauwe ogen kijkt Hij hen verontwaardigd aan. Indien het mogelijk was zou hij hen vermorzelen, je mag er zeker van zijn!" (1.11)

"In onze tijd houden landen niet van bloedvergieten. Ze vechten liever met geld. Er is een geheime ideologische en economische oorlog. We hebben de eerste ronde daarvan gewonnen. Maar er zullen andere ronden volgen. Het zou onmogelijk zijn de hele oorlog te winnen indien we de grondwet van 1961 hadden blijven toepassen."

"Niemand mag samenkomsten organiseren die artikels 141 en 142 van de strafwet willen omverwerpen, zoals gebeurde in de periode voor 12 september 1980." (1.11)

"We krijgen bijna iedere dag dreigbrieven maar we schenken er geen aandacht aan." (2.11)

"In een rapport beweren ze (de vakbonden) dat de NAVO een agressieve organisatie is, en ze drongen erop aan er ons uit terug te trekken. Zij, en de hele wereld, weten dat de NAVO een verdedigingsorganisatie is." (2.11)

"Indien niet het Turks leger maar wel de extremisten het bestuur overgenomen hadden, dan was het Taksim-plein (Istanbul) nu het Rode Plein." (4.11)

"De staat kan niet blijven toekijken terwijl de revolutie voorbereid werd." (4.11)

"Wanneer een publikatie provocerend is, of staatsgeheimen bevat, moeten de auteurs ervan en degenen die het artikel publiceerden, gestraft worden. Publikaties die één van deze kenmerken vertonen mogen in beslag genomen worden."

"De verenigingen werden gecontroleerd door hen die Turkije in de afgrond wilden duwen. Een vereniging mag zich niet met politiek bemoeien. Alle verenigingen die dit wel doen zullen ontbonden worden." (4.11)

"Het enige doel van onze vijanden is het bestaan van de Turkse natie te onderdrukken en Turkije van de wereldkaart te vege. Dit feit mag men nooit vergeten."

"Handige verraders, zich bewust van het succes van de militaire regering, zeggen dat, wanneer U wenst dat de militairen aan de macht blijven, U tegen de grondwet moet stemmen. Geloof hen niet en zeg "ja" voor het heil van de toekomst van ons land, staat, onze kinderen en onze natie. De vraag is of we terug willen naar de chaos van voor 12 september of niet." (5.11)

de grondwet goed te keuren in de hoop dat dit de vervanging van het aktuele militaire regime door een burgerregime zou betekenen, zelf indien dit autoritair

moet zijn.

Kortom, de kiezers stemden voor het minste kwaad...

WERELDPERS OVER HET REFERENDUM

De grondwet van de generaals vestigt een autoritair presidentieel systeem, de fundamentele rechten en vrijheden zijn beperkt, en het burgerlijk kabinet en het parlement zullen slechts een rol spelen op de achtergrond. De generaals hebben alle politieke partijen ontbonden en 100 politieke leiders waaronder Süleyman Demirel en Bülent Ecevit krijgen 10 jaar verbod om aan politiek te doen. De militairen hebben geen andere kandidaten voor het presidentschap en geen campagne tegen de grondwet geduld. (The Financial Times, 8.11.1982)

Men kan zich afvragen of het regime gelukkig is met dergelijk resultaat. De inspanningen om een meerderheid te krijgen hebben hun doel gemist, want resultaten van 90 percent en meer doen onmiddellijk denken aan totalitaire regimes. Zelfs de twee referendums van de Griekse generaals leverden niet dergelijk resultaat op. In de enveloppe had het blauw bulletin duidelijk een donkere schijn, daarbij was dit bulletin dikker, het leek meer op karton. In sommige stembureaus - vertelde men lachend in de nacht van zondag op maandag - opende men bij de telling de enveloppe niet; zo duidelijk was de inhoud. (NCR Handelsblad - Rotterdam, 8.11.81)

Gezien deze (Demirel) de journalisten bijna 45 minuten liet wachten, hadden deze laatsten ruimschoots de tijd om te konstateren dat de enveloppes doorschijnend waren. Men kon de ja en de nee die in de urnen vielen zo tellen. Ikzelf heb kunnen constateren dat in de school Caliskanlar, in de bidonvilles van het distrikt Mamak in Ankara, de verantwoordelijke de enveloppen in het licht hield voor hij ze, en niet de kiezers, in de bus liet glijden. (Volkskrant - Amsterdam, 8.11.82)

De diktatuur van Generaal Evren: belangrijke beperkingen van de fundamentele vrijheden in de tekst van de Grondwet. (El Pais, Madrid, 7.11.82)

Valse verkiezingen in het Turkije van de Generaals. (La Repubblica, Rome, 7.11.82)

Een wet die de diktatuur van de Generaals bestendigt. De nieuwe "sterk autoritaire" grondwet. Ongelooflijke beperkingen op de vakbondsactiviteiten (L'Unita, Rome, 8.11.82)

20 miljoen Turken stemmen zonder ook maar enige keus te hebben. De Turkse militairen leggen hun bizarre opvattingen over de democratie op. De stemburelen werden slechts door 2 á 3 politiemannen bewaakt. (Belang van Limburg, Hasselt/België, 8.11.82)

We zullen nooit zeker weten of de kiezers, door ja te zeggen, ten gunste van de generaals of ten gunste van een terugkeer naar het burgerregime en de spoedige opheffing van de krijgswet gestemd hebben. Men zal ook nooit weten wat hun houding zou geweest zijn als de verkiezing vooraf zou gegaan zijn van een democratische campagne. Bij het kijken naar de boeren die in de dorpjes hun stemplicht vervullen is de eerste gedachte dat dit land 40 percent analfabeten telt, en dat bij afwezigheid van een debat, een groot deel van het kiespubliek geen oordeel kan vellen over het voorstel van de junta.

Alle rechten en vrijheden in de tekst gaan gepaard met een "maar", en geen syndikalist, geen universitair, geen journalist die lijdt onder de militaire repressie, zal denken dat het referendum werkelijk een 1ste stap is naar de democratie. De enige troost bestaat erin zich voor te houden dat nog meer "nee"-stemmen al-

leen maar de woede van de militairen en een verstrenghing van het regime opgeleverd zou hebben. De kiezers hadden niets te winnen met negatief te stemmen, en dat is waarschijnlijk het voornaamste element dat het referendum betwistbaar maakt., en alle voorspellingen over het toekomstig politiek gedrag gewaagd. (Le Monde, 9.11.82)

De campagne had niets democratisch. Generaal Evren, veertien dagen op reis met verschillende haltes, omringd door zijn militaire collega's met arends-blikken, heeft de massa afgestompt op het thema van het spookbeeld van de politici dat de militairen in 1980 omverwierpen. De toespraken werden dag en nacht op de Turkse radio en TV uitgezonden. De oppositie had niet de kans om te reageren. De leiders van de oppositie mochten geen politieke toespraken houden. En 2 maand voor de stemming kreeg de pers, die over het algemeen geen blad voor de mond neemt, verbod om ook maar enige kritiek te leveren op de toespraken van Generaal Evren. Vele supporters van de generaals vonden deze maatregel even grof als overbodig. (The Economist, 13.11.82)

De militaire leiders hebben het propaganda-monopolie en tijdens zijn 10-daagse campagne herinnerde Evren heel handig aan de verschrikkelijke dagen voor de coup. Eén van de belangrijkste grieven van de tegenstanders van de grondwet was het feit dat het volk moest kiezen tussen terrorisme en veiligheid, tussen patriotisme en valsheid. Wegens de beperkingen op de politieke activiteiten konden de traditionele partijen geen coherent programma voorleggen ter ondersteuning van hun oproep om negatief te stemmen. Daarom heeft het volk zich "inschikkelijk" gedragen, meer gericht naar de keuze die de militairen aanboden zelfs indien de oppositie een overtuigend programma had kunnen voorleggen. (The Times, 9.11.82)

De manifestaties van de oppositie waren beperkt tot hun eenvoudigste uitdrukking, wat soms spektakulair was. Zaterdagavond bijvoorbeeld slaagde de extreem-linkse organisatie Devrimci Yol erin, kort na 21 uur een piraat-programma op de TV uit te zenden, dat opriep om nee te zeggen tegen de grondwet.

Natuurlijk verbood de censuur onmiddellijk om dit nieuws te publiceren. Men zweeg tevens over de bliksem-manifestaties in de arbeiderswijken van Istanbul, die aanzetten om negatief te stemmen.

Zondag waren er nog een paar protestakties in stembureaus: kiezers probeerden de witte bulletins weg te doen, zodat alleen de blauwe "nee"-bulletins in het zicht lagen. (Le Matin, 9.11.82)

Tegenover de voorzitter van het stembureau, die alles aantekent, neemt de kiezer een enveloppe. Die is niet helemaal doorzichtig, maar men kan zien of er een gekleurd bulletin inzigt. Daar schuilt de tragedie, want de afkeuringsbulletins hebben een mooie blauwe kleur.

Tegenover dat massaal ja, niemand. Of toch wel, in het geheim, zwiingend, met enorme risico's. Er werden anonieme pamfletten gedrukt die de grondwet veroordeelden. Het gooien van pamfletten in Ankara, Istanbul, Izmir. Tot nu toe werden 50 personen aangehouden omdat ze publikaties bij zich hadden die ongunstig waren voor de generaals...

Maar deze plotse uitbarstingen hier en daar waren niet opgewassen tegen de immense machine van de kiesoorlog van de generaals. (Libération, 8.11.82)

Bijna alle politici die belangrijk waren voor de herfst van 1980 mogen gedurende tien jaar niet aan politiek doen. (wat in de praktijk neerkomt op nooit meer) Dit betekent de eliminering van een hele generatie die ervaring had in democratische regeren in moeilijke omstandigheden. (Neue Züricher Zeitung, 15.11.82)

In het referendum van zondag moesten de kiezers stemmen onder de bedreiging de gevangenis in te vliegen. De volgende etappe voor Turkije zal de democratie zijn, die hiervan alleen de naam draagt. Nochtans neemt

de militaire samenwerking van de VS met Turkije toe. De laatste plannen bestaan in het bouwen van nieuwe luchtbases, en het moderniseren van 2 andere. Hiervoor werd supplementaire hulp beloofd aan Turkije. Dat wil zonder twijfel zeggen dat Turkije de bases zal gebruiken om de VS af te leiden van zijn langzame vooruitgang en van zijn voortdurende bezetting van de helft van Cyprus. Het Congres zal de kans krijgen deze zaak te klasseren als de administratie om geld komt vragen. (The Washington Post, 15.11.1982)

STAATSTERREUR

Op voorgaande pagina's werden reeds voorbeelden gegeven van de onderdrukking van degenen die een campagne voerden tegen de "grondwet" of die bekend maakten dat ze "nee" stemden.

De systematisch toegepaste staatssterreur van na de coup werd vlak voor het referendum strenger en ging op dezelfde brutale wijze verder na de stemming van 7 november, ondanks het feit dat weer een stap gezet werd "in de richting van de democratie".

NIEUWE ZAKEN TEGEN ARBEIDERS

Terwijl het proces van 52 leiders van de Confederatie van Progressieve Vakbonden (DISK) verdergaat met de ondervraging van de gedaagden, werden op 6 oktober 19 nieuwe beschuldigen toegevoegd. De militaire aanklager eist voor 10 van hen de doodstraf, het aantal personen die het risico lopen de doodstraf te krijgen stijgt zo tot 62.

Naast deze bijzondere zaak opende de militaire aanklager nieuwe massa-processen tegen ambtenaren van de aangesloten vakbonden. In één jaar werden 28 ambtenaren van de Vakbond voor Textielbewerkeren, 20 van de Vakbond voor Metaalarbeiders, 27 van de Vakbond van Drukkers, 24 van de Vakbond voor Bankbedienden, 24 van de Progressieve Vakbond voor Chemie-arbeiders, 51 van de Vakbond voor arbeiders in de Voedingssector, en 16 van de Vakbond van arbeiders in de Rubberindustrie in beschuldiging gesteld, er worden voor elk van hen gevangenisstraffen tot 20 jaar gevraagd.

De militaire aanklager maakte bekend dat voor 43 personen van het Textiel, 8 van het Metaal en 90 van de Bankbedienden bijkomende vervolging zal ingesteld worden.

153 arbeiders die een verzetactie voerden tegen het massaal ontslag in het Taris Complex in Izmir werden voor een militair hof gebracht, er wordt voor ieder van hen 24 jaar gevangenis gevraagd. Eerder reeds werden zij tot kortere straffen veroordeeld maar het Militair Hof van Cassatie maakte deze beslissing ongeldig. De militaire overheid zoekt nog 69 personen die beschuldigd worden van deelneming aan dezelfde verzetactie.

ZAAK VAN DE VREDELIEVENDEN

De beschuldigen van het proces van het Turks Vredescomité, dat bestaat uit parlementsleden, journalisten en artiesten werden op 13 november voor het militair hof van Istanbul gebracht, in gevangenisplunje en kaal geschoren.

In verband met dit proces spande de militaire aanklager anderzijds een nieuwe rechtsprocedure in tegen 160 intellectuelen in Istanbul en tegen 60 in Ankara

EISEN VOOR DOODSTRAF : 4932

Alhoewel ze beweren terug te keren naar een "demokratisch leven" gaan de militaire aanklagers verder met het openen van massa-processen tegen de leden van linkse organisaties. Met de nieuwe procedures steeg het aantal doodstraf-eisen tot 4932. In volgende lijst staat het aantal doodstraf-eisen tussen haakjes, na het aantal beschuldigen:

- Revolutionaire Weg (Dev-Yol): 8.10 in 58 (5), 23.10 in Izmir: 179 (66), 24.11 in Erzurum: 104 (16).
 - Marxistisch-Leninistische Eenheid voor Gewapende Propaganda: 10.10 in Istanbul; 14 (5)
 - Arbeiderspartij van Turkije (TIP): 8.10 in Istanbul: 49 (-)
 - KP van Turkije (TKP): 16.10 in Izmir: 42 (-)
 - Revolutionair Links (Dev-Sol): 3.11 in Istanbul: 385 (86)
 - Socialistische Arbeiderspartij van Turkije 10.11 in Adana: 52 (-)
 - Revolutionaire KP van Turkije (TDKP): 10.11 in Istanbul: 21 (-)
 - KP van Turkije/Marxistisch-Leninistisch (TKP/ML): 11.11 in Diyarbakir: 105 (24)
- Een lid van Dev-Yol werd op 28 oktober in Izmir ter dood veroordeeld.

DRUK OP ADVOKATEN

De advocaten van de verdediging ondergaan de repressie door de rechtsprocedures die tegen hen ingespannen worden.

Op 3 oktober werden in Konya 5 advocaten van de verdediging beschuldigd van het beledigen van de militaire aanklager tijdens hun interventie op het proces van hun cliënten.

In Ankara werd de bekende advocaat Halit Celenk op 25 november voor een militair tribunaal gebracht, op beschuldiging van het aanzetten van zijn cliënten in de militaire gevangenis tot illegale daden. Er wordt voor hem 5 jaar gevangenis gevraagd.

PROCES VAN ERDOST

Uitgever Muzaffer Erdost van de Sol-uitgeverij staat terecht voor een militair hof van Ankara voor het interview dat hij aan de Nederlandse TV gaf, en waarin hij vertelde hoe zijn broer İlhan Erdost door de militairen doodgefolterd werd. Juist na de coup werden de 2 broers in hechtenis genomen en gefolterd, wat resulteerde in de dood van İlhan, uitgever van de Onur-publikaties. Muzaffer Erdost wordt ervan beschuldigd de Turkse staat in diskrediet te hebben gebracht in het buitenland.

NIEUWE VEROORDELINGEN

Tussen 6 oktober en 13 november veroordeelden de militaire hoven 24 personen van de Unie van Revolutionaire Kommunisten van Turkije (TIKB), 4 van Dev-Yol, 4 van de Revolutionaire KP van Turkij (TDKP), 16 van Dev-Yol, en 12 van verschillende linkse organisaties tot verschillende gevangenisstraffen.

M. Dogu Perinçek, voorzitter van de Arbeiders- en Boerenpartij van Turkije (TIKP) werd in Ankara tot 1 jaar gevangenis veroordeeld en in Istanbul tot anderhalf jaar.

MENSENJACHTEN

Op 23 oktober werd Talip Yılmaz, een militant van MLSPB, door de veiligheidsdiensten doodgeschoten bij een ontsnappingspoging uit de militaire gevangenis van Hasdal in Istanbul.

Op 21 november werd bekendgemaakt dat 10 militanten van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) doodgevonden werden aan de oever van de Tigris.

Volgens officiële communiqués namen de veiligheidsdiensten tussen 6 oktober en 24 november, in verschillende streken van het land, 38 militanten van

de TKP, 6 van de Revolutionaire Bevrijding, 13 van Bevrijding, 21 van Dev-Sol, één militant van de Nationale Bevrijding van Koerdistan (KUK) en 14 rechtse activisten gevangen.

Op 2 november werden in Kayseri tevens 41 personen in hechtenis genomen omdat ze niet rechtstonden toen het nationaal lied gespeeld werd.

GUNEY VERLIEST STAATSBURGERSCHAP

De bekende cineast Yılmaz Güney, die in Cannes de Gouden Palm won, is niet langer Turks burger, dit per dekreet van 28 oktober van de Ministerraad.

POLITIEKE MOORD IN NEDERLAND

Nubar Yalimyan, een Turk van Armeense oorsprong, werd op 5 november in zijn huis in Utrecht vermoord door een onbekende.

Hij was een militant van de KP van Turkije/Marxistisch-Leninistisch (TKP-ML) en leefde onder de valse naam Reso Yalim, dit wegens de vervolging die tegen hem ingesteld werd in Turkije.

In een persbericht zei TKP-ML dat Yaliman, 22, bedreigd werd door MIT (de Turkse intelligence-service) en dat hij door deze dienst vermoord werd.

INTELLEKTUEEL LEVEN

In Istanbul werd Sadik Albayrak, redakteur van het dagblad Milli Gazete in de gevangenis gezet om zijn veroordeling tot 16 jaar gevangenis uit te zitten.

De militaire procureur spande een rechtsgeding in tegen professor Sadun Aron wegens zijn cursus getiteld "Makro-ekonomie". Hij vraagt 20 jaar gevangenis voor hem. (6.10)

Mevrouw Nazli Ilıcak, de redakteur van het dagblad Tercüman, werd in Istanbul opgesloten om haar drie maanden gevangenis uit te zitten. (8.10)

Zes professors van de Akademie voor Economie en Handel van Adana werden elk tot 8 maand gevangenis veroordeeld door een militair tribunaal. (13.10)

Ibrahim Arik, de uitgever van het weekblad Savas Yolu, dat momenteel verboden is, werd door het militair tribunaal van Izmir veroordeeld tot 15 jaar gevangenis. (16.10)

Het Ministerie van Nationale Opvoeding maakte bekend dat sinds de coup 4698 leraars uit hun scholen gezet werden.

Mehmet Ali Zarigoglu, de correspondent van het Turkse Persagentschap werd in Istanbul door de militairen aangehouden. (24.10)

Voor het MT van Istanbul begon een nieuw proces tegen Nazli Ilıcak en Aydogdu Olter, twee journalisten van het dagblad Tercüman. (26.10)

De Ministerraad besloot dat het maandblad Tek

Cephe, gepubliceerd in Brussel, niet meer in Turkije verspreid mag worden. (6.10)

De publikatie van het dagblad Yeni Nesil werd door de krijgswetoverheid van Istanbul verboden.

Tahsin Yılmaz, professor aan de fakulteit van sociale wetenschappen van de Egeïsche universiteit, werd door de militaire aanklager voor de rechtbank gedaagd wegens het maken van kommunistische propaganda in zijn kursussen, en kan tot 5 jaar gevangenis veroordeeld worden. (11.11)

De journalist Akin Kivanç werd wegens het vernederen van de staat tot 10 maand gevangenis veroordeeld, en hij werd onmiddellijk na het verdikt opgesloten.

De voorzitter van de Hoge Onderwijsraad (YOK) maakte bekend dat 192 universiteitsleraars ontslagen werden en 204 anderen verplaatst. De YOK begon een operatie ter liquidering van de progressistische professoren die bekend staan als tegenstanders van het regime. Anderen namen ontslag uit protest tegen de YOK. (10.11)

De militaire overheid verbood het dagblad Cumhuriyet de "mémoires" te publiceren van oud-generaal Cemal Madanoglu, één van de 38 leden van de Raad voor Nationale Eenheid, die de militaire progressieve staatsgreep van 27 mei 1960 uitvoerde, en die bekend staat als tegenstander van het huidige regime. (23.11)

VERZET / SOLIDARITEIT

17.10: Tegenstanders van de junta bezetten het kantoor van Turkish Airlines in Stutgart in West-Duitsland. Diezelfde avond had in Wenen, Oostenrijk, een avond van protest tegen het Turks regime, en van solidariteit met zijn slachtoffers plaats.

22-23.10: CES organiseerde in Brussel een tweedaags seminarie over de problemen van de Turkse vakbondsbeweging ten opzichte van de nieuwe grondwet. Turkse universiteiten en syndikale afgevaardigden, alsook vertegenwoordigers van CISL, CES, CMT en /..

aangesloten organisaties namen deel aan het seminarie. De deelnemers verklaarden dat zeker 27 artikels van de grondwet in tegenspraak zijn met artikels 5, 10 en 15 van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens.

25.10: Turkse militanten plaatsten spandoeken op de muren van het Turks konsulaat in Hanover uit protest tegen het militaire regime.

30-31.10: Turkse anti-fascistische organisaties organiseerden in Keulen een tweedaagse conferentie onder het thema "Nee aan de grondwet van de junta". De vertegenwoordigers van democratische organisaties en van Europese vakbonden betuigden hun steun aan de campagne tegen het militaire regime en zijn grondwet.

31.10: De Franse vakbondscentrale CFDT organiseerde in Parijs een solidariteitsdag met DISK. 's Morgens hielden vertegenwoordigers van DISK en van CFDT een gezamenlijke persconferentie en verstrekten ze inlichtingen over de schending van de vakbondsrechten in Turkije. Yılmaz Güney, de cineast die in Cannes de Gouden Palm won, nam deel aan de vergadering alsook andere bekende artiesten uit Turkije, zoals Tülay German, Isik Yenersu en Suat Saka die optraden voor een publiek van 3500 belangstellenden.

3.11: Enkele militanten van Dev-Sol bezetten het konsulaat van Turkije in Keulen, West-Duitsland, teneinde de aandacht te vestigen op het anti-demo-

kratisch karakter van het referendum van 7 november. Dezelfde organisatie voerde reeds dergelijke acties, zoals de bezetting op 5 november van het bureau voor toerisme in Amsterdam en van de burelen van de Turkse Luchtmachtmaatschappij in Parijs en München op 9 november 1982.

5.11: Tijdens de voetbalmatch Oostenrijk-Wenen tegen Galatasaray-Istanbul, in Wenen, hingen militanten van Dev-Yol spandoeken op met slogans tegen de junta. 6.11: In Freiburg namen democraten uit Turkije deel aan een solidariteitsavond met de onderdrukte volkeren.

6.11: De Unie van Turkse Arbeiders in België organiseerde voor de ambassade van Turkije in Brussel een manifestatie uit protest tegen de grondwet.

6.11: In Griekenland zond Radio Athene speciaal ter gelegenheid van het referendum een programma uit waaraan Turkse artiesten en progressieve personaliteiten deelnamen.

Turkse arbeiders in West-Duitsland namen massaal deel aan de bijeenkomst georganiseerd door het Duits syndikaat DGB, uit protest tegen de anti-populaire maatregelen die getroffen werden door de Westduitse regering, ze droegen spandoeken mee tegen de repressie in Turkije.

In Zwitserland en Denemarken hadden heel wat manifestaties plaats die tot doel hadden de ware aard van het referendum in Turkije aan te tonen.

BUITENLANDSE RELATIES

TURKIJE - EUROPA

De Europese Commissie voor de Mensenrechten aanvaardde het uitstel waar Turkije om vroeg, om tot eind januari 1983 de gelegenheid te hebben om schriftelijk te antwoorden op de beschuldigingen over de schendingen van de rechten van de mens, die ingediend werd door 5 Europese landen, namelijk Frankrijk, Nederland, Denemarken, Zweden en Noorwegen. (6.10)

De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa is van mening dat het grondwetsontwerp voor de Turkse grondwet niet voldoet aan de eisen van een echte democratie, en verzoekt de Turkse regering het ontwerp te herzien. De nieuwe grondwet moet "het pluralisme van de politieke partijen en vakbonden waarborgen, de bescherming en de gelijkheid van behandeling van de godsdienstige minderheden en de scheiding van de machten vrijwaren, en moet de fundamentele rechten en vrijheden van de mens garanderen". Zo zegt de resolutie die aangenomen werd door de Vergadering.

"Volgens de waarnemers is het referendum technisch korrekt verlopen. Maar men komt onvermijdelijk tot de konklusie dat deze grondwet een uiterst autoritair systeem, en in het beste geval een sterk geleide democratie inhoudt." Dit was de indruk van afgevaardigde Harry Van den Bergh (sociaal-demokraat) bij zijn terugkeer uit Turkije, waar hij het referendum bijwoonde in naam van de Vergadering van de Raad van Europa. (Volkskrant, Amsterdam, 9.11.82)

Uwe Kai Von Hassel, de verslaggever van het Europees Parlement voor Turkse Aangelegenheden, verzocht om herneming van de hulp die toegestaan werd aan Turkije door West-Europa. Hij verklaarde dat Turkije met zijn nieuwe grondwet de eerste stap naar de democratie gezet heeft. (DN 10.11)

Drie dagen na het referendum voor de nieuwe grondwet in Turkije namen de Ministers van Buitenlandse Zaken van de "21" (Raad van Europa), woensdag in Straatsburg een afwachtende houding aan. Het is niet aan ons om te oordelen over het grondwettelijk systeem van dit land, dat de competentie van de Turken zelf aantoonst," dit verklaarde André Chanderagor, de Franse minister belast met Europese Zaken. (DR 12.11)

Turkije gaat de landen van de EEG, die de invoer van textiel en confectie uit Turkije beperken, scherp antwoorden, dit verklaarde Bülent Ecevit, de eerste minister van Turkije. "In dergelijke omstandigheden is de regering tot het besluit gekomen dat er maatregelen genomen moeten worden teneinde het handelsdeficiet van Turkije te dempen. Aangezien men ons verhindert meer te verkopen is de enige manier om dit deficiet aan te vullen, de import uit de EEG te beperken," verklaarde hij. (DN 12.11)

Het rapport van de zuidelijke vleugel, dat voorgesteld werd op de vergadering van de NAVO in Londen, bevat kritiek op de Turkse grondwet. Het Nederlandse parlementslid Tom Franklin, verslaggever, zei: "Er kan een verschil zijn tussen de grondwet die van kracht wordt door het referendum en zijn toepassing in het politiek leven, maar ik ben niet akkoord met de stelling dat er verschillende opvattingen over democratie kunnen bestaan in de landen rond de Middellandse Zee." (M, 9.11)

Nadat Kanselier Kohl akkoord ging met president Reagan voor het steunen van het Turks militaire regime, ging M. Genscher op 19 november naar Ankara, waar hij beloofde zich in het Parlement in Bonn in te spannen voor de vrijmaking van de 400 miljoen DM economische hulp in het kader van het OCDE. In ruil daarvoor zou Turkije de repatriëring aanvaard

hebben van een honderduizendtal Turkse immigranten die in West-Duitsland leven.

In antwoord op de vraag van James Lamond over de schending van de Rechten van de Mens in Turkije, zei de Britse premier Thatcher het volgende: "Zoals U weet is de Turkse regering bezig de democratie aan het herstellen., Wat een vrolijker spektakel is dan dat aangeboden door de USSR." (DN 24.11)

De Belgische regering tekende een akkoord met de Turkse regering voor het verlenen van 300 miljoen BF hulp aan Turkije, in het kader van de financiële bijstand van de OCDE aan Turkije voor 1982.

TURKIJE - VS

Meer dan 250 Turkse en Amerikaanse zakenlui kwamen tussen 3 en 6 oktober bijeen in Istanbul, om samen te discussiëren over de perspectieven van de economische samenwerking tussen Turkije en de VS. De Amerikaanse bankier Bruce Mc Cormack verklaarde: "Turkije kan de broodmand van het Midden-Oosten worden. De investeerders uit het buitenland zijn vooral geïnteresseerd door de duurzaamheid van het bestuur van het land." Ali Koçman, voorzitter van de Vereniging van Turkse Zakenlui en Industriëlen, maakte bekend dat "de Turkse zakenlui de Amerikanen verschillende voorstellen deden." De Amerikanen willen Turkije gebruiken als economische voorpost waar ze ter plaatse kunnen produceren en exporteren naar het Midden- en Nabije-Oosten. (DN 6 - 8.10)

Voor de eerste maal namen de Amerikaanse Rapid Deployment Forces deel aan NAVO-oefeningen onder de codenaam "determination 82".

William Casey, de chef van de CIA legde een bezoek van 36 uren af aan Turkije en sprak met de Turkse autoriteiten. Uluşu verklaarde dat hij de onderwerpen die besproken werden, niet mocht bekendmaken, (M,15.10)

Morris Paladino, de directeur-generaal van AAFLI, het instituut voor arbeidseducatie dat ge-

financierd wordt door de CIA, ging naar Turkije om te spreken met de leiders van Türk-Is, de regeringsgezinde vakbondscentrale. Er werd bekendgemaakt dat AAFLI 20 miljoen TL beloofde voor de financiering van het instructiecomplex van Türk-Is.

De redakteur van de Washington Post meldde dat de VS plaatsen zoekt in Oost-Turkije voor de oprichting van luchtbases, die zouden kunnen gebruikt worden om de USSR te beletten neer te strijken in het Zuiden van het Golfgebied. Dit rapport valt samen met de rapporten uit Washington, dat de VS, gealarmeerd door mogelijke terugkaatsingen van de oorlog Irak-Iran, zou overwegen om Turkije als vaste basis te kiezen voor de Rapid Deployment Forces.

De Turkse Minister van defensie maakte bekend dat Turkije en de VS een akkoord tekenden voor de verbetering en de modernisering van de gebruiksfaciliteiten voor de VS, bij oorlog of crisis, van een onbepaald aantal Turkse luchtbases.

In een ander interview met de Turkse pers verklaarde Haluk Bayülken dat de militaire samenwerking met Saoedi-Arabië, Jordanië en Tunesië overwogen wordt.

Tijdens zijn bezoek aan Ankara verklaarde Kemal Hasan Ali, de Egyptische Minister van Buitenlandse Zaken, dat Egypte bereid is strategisch samen te werken met Turkije. (C,5.11)

Robert Strausz-Hupe, de ambassadeur van de VS, verklaarde aan de Turkse pers dat er plannen bestaan om militaire uitrusting te stockeren in de Turkse luchtbases die volgens de turks-amerikaanse plannen gemoderniseerd zullen worden. Terzelfdertijd meldde de Washington Post dat de 2 luchtbases van Batman en Erzurum gemoderniseerd zullen worden en dat een andere in Mus nieuw gebouwd zal worden. (DN,15.11)

President Reagan en Kanselier Kohl maakten in hun gezamenlijk communiqué bekend dat de 2 landen de pogingen van de Turkse regering, om terug te keren naar de democratie, zullen steunen en aanmoedigen. (M,18.11)